

SKUP 2003 – 58

Prosjekt: Nanna og mamma
Medarbeider: Hege Dahl
Publikasjon: NRK Fakta
Publisert: Desember 2002 og i 2003
Medium: Radio
Tema:

SKUP METODERAPPORT:

1. Navn på journalist(ene) som har gjort jobben.

Journalist : Hege Dahl

Konsulent : Berit Hedemann

Teknisk ansvarlig : Wenche Ødegaard

2. Tittel på arbeidet, prosjektet.

"Nanna og Mamma"

-En radiodokumentar om en 16 åring på jakt etter frihet

3. Hvor og når det er publisert.

Desember 2002 NrK P2

4. Redaksjon og redaksjonsadresse, samt tlf.nr.

Nrk Radiodokumentar.

FG22

0340 Oslo

TLF: 23049274/23047501

5. Journalistens (eller kontaktpersons) adresse og telefonnummer.

Hege Dahl

Schleppegrellsgate 15

0556 Oslo

tlf: 41258292

6. Redegjørelse for arbeidet.

a) Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

Arbeidet med opptakene til dokumentaren mai 2001.

I forkant av dette hadde jeg en gang i uka et halvt år laget reportasje med begge hovedpersonene, mammaen Lone og hennes datter Nanna 16 år.

Jeg jobbet da i ungdomsprogrammet Junta på NrK petre.

Reportasjene tok opp typisk ten-årsings problematikk som alkohol, innetider, ukelønn, overnatting hos kjæresten til Nanna.

Nanna og mammaen hennes hadde disse diskusjonene, som ofte utviklet seg til krangler foran åpen mikrofon.

Et premiss for at diskusjonene skulle utspille seg og ikke bare spilles for mikrofonen, var at de tok opp temaer som var aktuelle akkurat en dagen.

Jeg pratet mye med dem på forhånd og før vi begynte opptakene, for å finne tema.

Det krevde ofte inngående samtaler før jeg fikk plukket opp dagens tema.

Hensikten med disse reportasjene var å skape gjenkjennelse hos lytteren : " Dette har jeg hørt før....."

Hvordan kom jeg i kontakt med Nanna og mammaen hennes?

Jeg kom borti dem helt tilfeldig; jeg fikk telefonnummeret til Nanna på skolen hennes en gang jeg henvendte meg dit i forbindelse med en annen reportasje.

Siden Nanna da bare var 14 år, ringte jeg moren for å spørre om jeg kunne få lov til å intervju Nanna. Jeg fikk lov, og jeg merket meg at moren hadde en usedvanlig åpen innstilling til bruk av datteren på radio.

Videre forhørte jeg meg med Nanna om moren, og fant ut at de to hadde et sterkt forhold på godt og vondt. Nanna fortalte at hun var veldig glad i moren sin, samtidig som hun kranglet mye med henne. I følge Nanna var hun " altfor streng".

Jeg hadde de to i bakhodet, og en dag kom jeg på at jeg hadde lyst til å lage en " krangleserie" for Junta.

Jeg hadde ofte 20 – 30 minutters råopptak hver gang. Reportasjene var 2-3 minutter hver gang.

Jeg jobbet mye med å holde balansen i reportasjen. Det skulle handle om dem; men ikke gå over over til å bli altfor privat. Jobbet mye med å holde temaet innenfor det universielle " mor og datter forholdet " i hver reportasje. Det var en stor utfordring.

Etter hvert som de diskuterte ble jeg mer o. Den evige konflikten : datter føler seg klar til å bli fri; men mor føler at datter slett ikke er klar til å bli fri.

Alle diskusjonene mellom dem jeg hadde hatt til da; berørte denne konflikten på en eller annen måte.

Nanna syntes hun fikk bestemme for lite selv; mammaen syntes Nanna ville bestemme for mye.

Siden denne konflikten ikke bare gjelder akkurat de to; tror jeg at denne konflikten dukker opp i en eller annen form i de aller fleste mor og datter forhold, så fikk jeg lyst til å lage en dokumentar om dette.

For å gjøre dette, trengte jeg en i knagg, en historie å henge konflikten på.

Hittil hadde den bare utspilt seg i små glimt; i reportasjer sendt en gang i uka.

Siden jeg snakket mye med dem hver gang jeg var hos dem; fikk jeg vite at Nanna om noen måneder skulle reise til usa som utvekslings- student, og etter en del runder om denne turen, fikk jeg også snusen i at temaet som nå til stadighet var oppe til diskusjon, var Nannas store avskjedsfest før avreisen.

Mamma og Nanna hadde to vidt forskjellige planer for den festen.

Jeg bestemte meg for at denne konflikten skulle være motor i dokumentaren, og at avreisen skulle være høydepunktet/klimakset i programmet.

Utfordringen var nå følgende: hvordan få til at festkonflikten speiler den generelle mor/datter konflikten og at mor/datter konflikten kom konkret til uttrykk i disse diskusjonene?

Tema er abstrakt og allmengyldig; hvordan vise dette i praksis? Hvordan få dokumentaren til å handle om Nanna og mamma og samtidig avdekke noe om mødre og døtre på et universielt plan.

Ideen var å lage en dokumentar om hvordan konflikten kan utspiller seg i det virkelige liv.

Det betyr at de virkelige scenene skulle være motoren og drivkraften i programmet; og at handlingen skulle utspille seg igjennom dem.

Monologene/ dybdeintervjuene skulle brukes til å kommentere scenene, og ikke omvendt.

Det satte naturlig nok store krav til scenene i dokumentaren.

b) Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Ved starten av prosjektet var den sentrale problemstillingen å avdekke noe allmenngyldig om forholdet mellom mødre og tenårings døtre.

I tillegg ville jeg prøve å finne ut noe av grunnen for at det ofte blir store konflikter i denne perioden.

Datter føler seg moden og voksen nok til å fly ut i verden på egen hånd. Mor føler at datter slett ikke er moden for det og trenger mors vinger litt til. Men hva ligger egentlig til grunn for disse to motstridende viljene? Er det mulig å få sympati for dem begge; eller er det en av dem som har rett?

På handlingplan betydde det: Hva skjer når datter snart skal ut i verden og mor ikke kan beskytte mer?

e) Ble problemstillingen endret underveis? I så fall, hvorfor og hvordan?

Nannas opphold i USA ble mye kortere enn noen hadde forventet.

Jeg hadde utstyrt henne med mikrofon og minidat da hun dro, og instruerte henne hvordan hun skulle gjøre opptak med seg selv i Usa. Avtalen var at hun skulle lese inn dagbok der borte. Jeg gjorde også flere opptak hvor moren ringte Nanna på telefon fra Norge.

Da moren ringte og sa at Nanna kom hjem, og hva årsaken var; bestemte jeg meg for å dra opp til moren og snakke med henne. Selvfølgelig med mikrofon.

Jeg hadde aldri sett moren så uttafor før, og det virket som hun mislikte at jeg hadde mikrofon der. Men siden vi hadde avtale om at jeg kunne ta opp det jeg ønsket selv, men at de i ettertid kunne nekte meg å bruke det; gikk hun litt motvillig med på å bli intervjuet. Heldigvis hadde jeg brukt så mye tid sammen med dem at det var oppstått et fortrolighet mellom dem og meg. Uten den hadde dette opptaket ikke vært mulig

Hun begynte å gråte, jeg hadde mikrofonen på, men gikk bort og trøstet henne. Det var en ubehagelig situasjon for både henne og meg. Under redigering var det helt i orden for henne at jeg tok med den delen.

Jeg ytret ønske om å bli med på flyplassen for å møte Nanna, men da sa moren nei.

Både for hennes egen del og for Nannas del ønsket hun å være i fred for meg. Jeg gav meg på det; jeg hadde full forståelse for det. Jeg tenkte også at akkurat den scenen ikke var helt avgjørende for dokumentaren.. Dette møtestkunne gjenskapes på andre måter.

Da jeg kom opp morgenen etter at Nanna hadde kommet hjem, møtte jeg en sur og tverr Nanna. Veldig annerledes enn jeg husket henne. Hun var preget av situasjonen og virket litt flau over det hele. Hun var særdeles lite samarbeidsvillig under dette intervjuet, men jeg visste at dokumentaren trengte det; så jeg måtte gjennomføre det.

Jeg var hele tiden redd for at hun skulle nekte plent, så jeg var forsiktig i spørsmålene og passet på å ikke presse meg på. Jeg hadde hele tiden i bakhodet at denne situasjonen var veldig vanskelig for Nanna selv, og det måtte jeg selvsagt ta hensyn til, selv om jeg var på jobb.

Hele problemstillingen ble jo ikke endret, men den ble litt justert.

Formålet var fortsatt å avdekke noe i mor/datter forhold: men med jeg vektla aspektet med prøving og feiling i modningsprosessen. Er det mulig å unngå å snuble på veien mot å bli voksen? Hvordan reagerer mor da? Hvor mye kan mor forebygge dette?

d) Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv. (vi krever ikke at du røper eventuelle kilder som er lovet kildevern!)

Jeg gjorde opptak av scenene og intervjuene hver for seg. Det betyr at jeg aldri gjorde intervjuer den dagen jeg gjorde opptak av scenene/ diskusjoner mellom dem. Før jeg startet lagde jeg en avtale med dem om at jeg skulle ha spilleren på hele tiden mens jeg var hjemme hos dem, men at de i etterkant kunne nekte meg å bruke det. Jeg gjorde det klart for dem begge hva min plan var, og at det betydde at jeg skulle ha ganske nærgående personlige intervjuer med dem; og at jeg også kom til å snakke med Nanna om mammaen, og med mammaen om Nanna. Jeg sa også at de kunne komme til å bli lei av meg underveis, og at det var snakk om mange mange timers opptak. De sa ja til alt dette!

Jeg jobbet mye med å oppnå tillit hos hver av dem, siden jeg skulle være mye med dem, og var interessert i å komme nært innpå dem, og også muligens stille spørsmål som kunne oppfattes som nærgående. Jeg brukte mange mange timer sammen med dem, og lot dem snakke om andre ting de var opptatt av selv om jeg visste at jeg aldri kom til å bruke det. Jeg satt etterhvert på mye informasjon som mammaen til Nanna kunne hatt lyst til å vite; ting Nanna fortalte meg selv, eller som jeg skjønte under intervjuene. Jeg sa aldri noe om dette til moren. Jeg vurderte ikke informasjonen som viktig nok at jeg skunne gi den videre til moren. Det samme gjaldt også moren og meg. For eksempel visste hun at Nanna røykte; mens Nanna var sikker på at hun ikke visste det. Jeg sa aldri det til Nanna.

Den store utfordringen var at Nanna etter hvert ble veldig lei av å bli intervjuet og i tillegg lei av å ha meg på slep med venninner, kjæreste og på selve festen. Hun gav tydeig uttrykk for dette; så det var ubehagelig for meg å være tilstede.

Hun kom med kommentarer til meg, snudde seg vekk fra mikrofonen; nektet å svare. Men siden hun hadde sagt ja; og det ville være krise for meg å ikke få nok stoff til dokumentaren, bare fortsatte jeg. Jeg vurderte det ikke som direkte skadelig for henne at jeg var der.

Det viste seg å være riktig; nå er Nanna og jeg gode venner igjen; og hun tar stadig kontakt med meg.

Det lærte meg at de færreste forstår hva det vil si å si ja til å bli med på dokumentar.

7. Hvor mye arbeidstid og eventuell fritid er brukt på prosjektet?

Jeg har brukt både arbeidstid og fritid på prosjektet. Jeg besøkte familien underveis på eget initiativ for å bli bedre kjent med dem og dermed få tilgang på mer informasjon om situasjonen.

Jeg har til sammen med opptak og redigering brukt 300 timer på dokumentaren.

8. Spesielle erfaringer du vil nevne.

Under ett av opptakene av scenene kom det til en virkelig stor konfrontasjon mellom Nanna og moren hennes. Nanna sa : ” unnskyld for at du er moren min”. Dette er det værste hun kan si til moren; og det visste hun. Det har noe med deres forhistorie å gjøre som ikke ble tatt opp i dokumentaren. I det hun sier det; ber moren meg slå av mikrofonen og jeg ser hun blir helt rar i ansiktet. Jeg rygger tilbake, men slår ikke av. Nanna begynner etter hvert å kjefta på meg; og si at jeg har ødelagt fredagskvelden

hennes. Det var veldig ubehagelig å stå der; for første gang uttrykk for at de ikke likte at jeg var tilstede.

Jeg sa jeg ikke kom til å bruke opptaket, med mindre de gav meg lov.

Rett før redigering spurte jeg dem om jeg kunne bruke det.

Da var det greit for begge to.

Jeg erfarte at intervjuobjekter kan skifte mening med hensyn til hva som kan brukes og ikke etter en stund. Dessuten lønner det seg å holde ut sitt eget ubehag i opptakssituasjoner.

Dette arbeidet førte til at programmet har vunnet to priser u 2003.

Prix Europa; 1.plass i Europamesterskap i radiofeature/dokumentar-

1. pris får årets beste dokumentar/feature under radiodagene på Nrk. Her var alle radiostasjonene i hele Norge representert.

9. Sted og dato, samt din underskrift.

Oslo 200104

Hege Dahl